

*Daar is een zek're plaats, men noemt ze Stad van Buren,
Dáár heb ik mijn beroep, en doe er heekunst-kuren.*

Dit zijn de eerste regels van het tien pagina's lange gedicht 'Iets over het Geldersche stadje Buren, in het voormalige graafschap van dien naam', van de dichtende dokter G. Ribbius.

In 1850 vestigt de 25-jarige Ribbius zich als huisarts in Buren, eerst in de Voorstraat 46, later Rodeheldenstraat 59. Naast zijn huisartsenpraktijk beoefent hij de dichtkunst in de trant van de in die tijd toonaangevende dichters Van Lennep en Schoolmeester.

Hij schrijft een boekje over natuurlijke historie en gezondheidsleer, en verschillende feest- en volksliederen. In 1867 verschijnt zijn gedicht over Buren waarvan de opbrengst, zo schrijft hij in de inleiding, 'zal dienen om vijf jeugdige, onverzorgde kinderen, in hun lot te ondersteunen.'

In een zwierige rijmdicht neemt hij ons mee langs de rijke geschiedenis van Graafschap en Oranje, oorlogen, planten en dieren, maar ook het dagelijks leven in 1867. In het rustige stadje Buren is het de vrijdagmarkt die leven brengt. Maar belangrijker is de paardenmarkt als volk uit binnen- en buitenland naar Buren komt. Ribbius beschrijft de boerenwagens met koopwaar, de diligence naar het station in Tiel waar de trein naar

Utrecht vertrekt en de scheepvaart die 's zomers vastloopt doordat de Korne is dichtgeslibd met de uit Amerika afkomstige Waterpest.

Hier volgt een selectie uit het gedicht dat op prachtige wijze de 19^e eeuwse stad en haar geschiedenis vertolkt.

Iets over het Geldersche stadje Buren, in het voormalige graafschap van dien naam

...

*Het plaatsje waar ik ben en heeft geen hooge wallen,
Want toen de poort verdween, ging ook de wal aan 't vallen
– En evenwel nogtans, wanneer men aldaar gaat,
Vertoont het landschap u een overschoon gelaat.*

*Een achttien morgen groot zoo wat zal 't stadje wezen.
Eens graafschaps hoofd eertijds, was het vermaard voor dezen:
Hier stond het sterke slot, dat nergens weergâ vond.
Oranje, steeds getrouw, had hier een vasten bond.*

...

*Doch Maximiliaan wou 't stadje luister geven,
Als het in Egmonds tijd tot graafschap werd verheven.
En toen de Zwijger nu met Anna trad in d'echt,
Werd blij d'Oranjevaan aan 't graafschap vastgehecht.*

*Maar daar de tijd verloopt, verlopen ook de dingen:
Is 't wonder dat 't kasteel met 't graafschap zelf vergingen?*

...

*Doch keeren wij terug. Verplaatst in vroeg're tijden,
Zoo zien wij hoe Arnold veel smarte had te lijden:
Gehoond, veracht, gekweld en liefdeloos bespot,
Bragt hij zes jaren door, geketend hier op 't slot.*

*'t Was Adolf, 'hertogs zoon, die hem dus wist te plagen
En dwingen met geweld, 'bestuur hem op te dragen.
Doch 't regt en bleef niet uit. Een Karel wist te maken
Dat Arnold wederom in vrijheid kon geraken.*

...

*Toen later Nederland verdrukt werd door Hispanje,
En menig stad en plaats partij trok voor Oranje,
Was Buren, hoewel klein, door zucht naar vrijheid groot,
Zoodat het in den strijd ook moedig hulpe bood.*

...

*Drie jaren na dien tijd kreeg Spanje 't echter weer.
't Is 't ondermaansch geval, het lot gaat op en neer.*

...

*Zoo was Hierges toen met troepen aangeland,
Door vijftien stuks geschut, liet hij de stad bestoken.
De schoten maakten bres, men zag een vuurkolk roken...
En plundering en moord, door 's vijands hand volvoerd,
Heeft in deez' bangen tijd de burgerij ontroerd.*

...

*Een eeuw ontrent daarna zag men de Franschen komen,
Hun leger werd destijds voor Buren ook vernomen*

...

*Gelukkig dat dit volk hier niet den baas bleeft spelen,
Want Hollands wakk're leeuw wist slagen uit te deelen,
Waardoor 't land werd gered, (nabij aan d'ondergang),
En dankb're traan zich paard' aan blijden jubelzang.*

Het plaatsje, waar ik ben, en heeft een hoogen toren,
Waarom zich menigmaal een kauwenvlugt laat hooren.
Het haantje dat er prijkt daar boven op het kruis,
Is met den loop des winds volkomen wel te huis:

Indien dit stomme ding de gave had van kijken,
En met een aadlaars blik den omtrek kon bestrijken,
En daarbij spreken wou, 't vertelde u misschien,
Wat nu verborgen blijft en nimmer wordt gezien.

De draaijers hier beneên, die draaijen niet zoo lang,
Want leugentaal komt uit en is voor waarheid bang.

...

't Wordt drukker dra op straat, want ieder gaat aan 't werken.
En weldra kan men hier de groentekar bemerken.

Soms vroeger stroomt wat volk, wanneer het Vrijdag is,
Naar 't ruime marktplein heen en koop alsdan wat visch.

...

Wanneer het acht uur slaat op onzen hoogen toren,
Dan laat zich 't klingeling van 't weeshuisklokje hooren.
Dit is een oud gebruik en 't wordt zeer goed betracht,
Men hoort het 's middags ook en 's avonds om uur acht.

Hij, die van stilte houdt, behoeft hier niet te klagen,
Of 't moet soms 't rat'len zijn van menig boerenwagen,
Dat daartoe reden gaf; want 't rijden over straat
Gebeurt hier menigmaal van 's morgens vroeg tot laat.

Wanneer het Maandag is, hoort men zeer veel dit leven,
Want kar en wagen gaan zich dan naar Tiel begeven.
Men rijdt en loopt hier door, al naar gelang men kan,
En brengt uit deze buurt daar koopwaar aan den man.

En als ruim negen uur de wijzer aan wil raken,
Kan men op ied'ren dag een reis naar Utrecht maken:
Van Gend en Loos komt toch met diligence door
En brengt u, zoo ge wilt, des middags op het spoor.

Op 't middaguur ziet men den wagen weer passeren,
Die dan op dezen tijd naar Tiel gaat retourneren.
En wilt ge heen en weer naar Utrecht in geval,
Zoo ga naar Ruterink, die u er brengen zal;

Deez' voerman rijdt hier af vroegtijdig in den morgen,
Op ied'ren Zaterdag zal hij er u bezorgen.
Bij tijds zijt gij dan daar. Om drie uur weggegaan,
Komt gij hier 's avonds weer en hebt uw reis gedaan.

Een concurrentiegeest kan men hier ook ontdekken:
Twee boden zijn het, die naar Tiel hier steeds vertrekken.
...

Langs 't plaatsje, dat ik meen, loopt een rivierken henen,
Dat zich nabij den Klomp met Linge gaat vereenen.
't Is een rivierken dat al kronk'lend 't land doorsnijdt
En waarop nu en dan een vaartuig henenglijdt.

Zoo zien wij ied're week een rooden wimpel prijken,
Wanneer de golfjes zacht langs vrouw Johanna strijken.
Dit vaartuig vaart als 't kan naar Utrecht heen en weer
En werp nabij de brug, de plank en touwen neêr.

Maar als een zomerzon met droogte wil verschijnen;
Zoodat op menig plek, waar vroeger water was,
Nu grond weer wordt gezien, begroeid met 't hooge gras.
Dan kan een volle schuit ons niet meer hier bezoeken.

...

Doch in een lat'ren tijd als najaarsstormen loeijen,
Dan zwelt weer 't stroomken op, wil breeder voort gaan vloeijen.
En als daarop de vorst een gladde ijsbaan weeft,
Dan is 't dit stroomken weêr, dat veel genoeg en geeft.

...

Dan bindt de jonkman hier de schaatsen aan de schoenen
Van 't meisje dat hij mint en ook wel meer wil zoenen.
Hij houdt ze stevig vast, die kostelijke vracht,
Terwijl uit beider oog 't geluk u tegenlacht;

...

Beroemd is hier de markt: men ziet uit alle streken
Dan paarden aangevoerd, ook knollen met gebreken.
't Gebeurt dan ook soms wel, te houden voor fatsoen,
Dat men een koopman geeft een appel voor citroen.

...

Het klappen van de zweep, het klappen in de handen,
En 't draven van het ros, de taal uit vreemde landen,
Het dwarlen door elkaâr, 't gehinnik aan de lijn,
Geeft alsdan leven daar, waar 't vroeger stil wou zijn.

...

Drie pompen op de straat, die gieten 't water uit,
Dat helder als kristal u kost niet éénen duit.

Veel wat nog Buren heeft, ook niet heeft, is te zeggen...
Doch ditmaal is 't genoeg. Ik zal den pen maar leggen
En schrijven nu niet meer. Ook wordt er juist gescheld.
't Is een patient voor mij, die zich heeft aangemeld.

G. Ribbius, 1867